

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Kőérberki szikes rét

Utoljára módosítva: 2013-10-09 07:44:32

Megye: Budapest

Községhatár: Budapest, XI. ker.

A terület kiterjedése: 21.1345 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1982

GPS koordináták: 47.45657, 18.99796

Felmérést végző személy(ek) neve: Bajor Zoltán

E-mail címe(k): bajor.zoltan@mme.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület három különálló területrészből tevődik össze, melyeket aszfaltozott utak választanak el egymástól. Az egyes területrészeket a Kőérberki út, a Gyógyvíz utca, az Egérút és a Balatoni út felől lehet a legkönnyebben megközelíteni.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): A főváros környékének utolsó megmaradt szikese, ez adja legfontosabb természeti értékét. Keletkezésének körülményei nem azonosak az alföldi karbonátos szikések keletkezésével. Kialakulása elsődlegesen a felszínhez közeli, glaubersós talajnak köszönhető. A környékre települt ásványvíz kutak védőterületeként maradhatott fent ez a természetföldrajzilag igen különleges és értékes terület. Ezen a vidéken nyerik a Hunyadi János keserűvizet, mely világviszonylatban is egyedülálló összetétellel rendelkezik. A vízben oldott ásványianyag mennyisége eléri a 3000 mg/l-t. Elsődlegesen bélpanaszok enyhítésére használják. Kereskedelmi forgalomba az 1800-as évek végén került és csökkentett kitermelés mellett mind a mai napig forgalomban van. Az 1910-es években érte el a vízkitermelés a csúcspontját, ekkor több, mint 10 millió palackot értékesítettek a világ számos országában az Egyesület Államokon keresztül egészen Új-Zélandig. A területen ma is láthatók lezárt tetejű, aktív kutak, melyek mellett ma már nem használt, 4-5 méteres átmérővel rendelkező kutak találhatóak. A vízkitermelés az Élpek Zrt.-hez tartozik. A rét mellett található palackozóüzem ma már nem üzemel, de az épületek ma is láthatók. A korábbi kitermelésre utalnak a területen fennmaradt töltések, melyekre kerámia-csövekből hálózatot építettek, ami a kutakból közvetlenül vezette be a vizet a telephelyre. A töltéseken még ma is láthatók a kerámia-csövek maradványai. A kutakat rendszeresen ellenőrzik, monitorozzák. Régebbi időkben Budapest területén a rákosi réteken, valamint kissé nyugatabbra Budaörs határában voltak ilyen jellegű területek, de ezek a tájtalakítás hatására teljesen eltűntek. A megmaradt szikes kerítéssel van körülvéve, nagy forgalmú utak határolják. A bekerítettség ellenére több irányból is szabad a bejutás, annak ellenére, hogy a védetté nyilvánító Fővárosi Önkormányzat a látogatást csak engedély megkérése mellett teszi lehetővé. Régen a rétet legeltették, ma a korlátozásoké és az állatok számára kevésbé alkalmas helyi vízkészlet miatt inkább kaszálják, de nem mindenhol. Az északi részen spontán felnövekedett illetve részben telepített nyaras található. A szabályozott vizesárkok mellett több helyen alakultak ki kisebb nádasok, a mélyebb részekben pedig időszakos vízállások és mocsárrétek jelentek meg. Szikfoltok csupán a nagy nyári aszályok idején, a csatornák mentén válnak láthatóvá. Fásszerű növényzet magán a szikes réten alig van, ugyanis a speciális talaj miatt a fák nem tudnak tartósan megtelepedni és a szukcessziós folyamatokat beindítani. A területen a kutak között betonlapokból álló járdák találhatóak, más út és ösvény nincs a réten. A Balatoni út túloldalán a rétek folytatódnak, de ezek már nem élveznek törvényes oltalmat. Itt található az Apenta ásványvíz kútjai.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

10 % Erdő

60 % Gyep

10 % Cserjés

15 % Vizes terület

5 % Egyéb

Szabályozott vonalvezetésű és kialakítású vizesárkok, vízkitermelő kutak és betonjárdák.

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
OB, B5, BA, D34, OC, F2

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,

Egyéb típus: gyógyvíz-kitermelés

Jellemzőik, intenzitás: alkalmanként, nem jelent komoly terhelést a területnek

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Őrzés, Kaszálás, Vízelvezetés,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Kevés

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg): amerikai őszirózsafaj(-ok) (Aster sp.): Kevés, zöld juhar (Acer negundo): kevés

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

Bár a Balatoni út elválasztja a területtől, a Hosszúréti-patakon keresztül mégis kapcsolatban van a rét a tőle keletre található gyepekkel, ahol az Apenta-kutak találhatóak. Északra a részben természetes vegetációval rendelkező Dobogó-hegy határolja.

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 4

Állapotuk: jó

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*): kb. 200 tő (Az állomány a védett terület legmélyebb pontján, a Kőérberki úthoz közel található.) mocsári kosbor (*Anacamptis laxiflora*): kb. 300 tő (Az állomány a védett terület legmélyebb pontján, a Kőérberki úthoz közel található, a keskenylevelű gyapjúsás-populációval egy helyen.) nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*): kb. 500 tő (A terület középső részén, a kutak környezetében elszórva) Egyéb nem védett, de fővárosi viszonylatban ritka növényfajok: magyar sóvirág (*Limonium gmelini*): kb. 2000 tő (A fajnak ez az egyetlen ismert budapesti élőhelye.) sziki őszirózsa (*Aster tripolium*): kb. 5000 tő (Főként a vizesárcokban tömeges) sziki útifű (*Plantago maritima*): kb. 200 tő (Vizesárcok oldalában) sziki pozdor (*Scorzonera cana*): kb. 300 tő (Vizesárcok oldalában)

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*): kecskebéka komplex (*Pelophylax kl. esculentus*): zöld varangy (*Bufo viridis*): vízisikló (*Natrix natrix*), Madarak esetében elsősorban a jelentősebb költőfajok kerültek felsorolásra: vörös vércse (*Falco tinnunculus*): a területen nem fészkel, de több példány egész évben rendszeresen bejár a területre táplálkozni egerészölyv (*Buteo buteo*): Az Egérút közelében található facsoportban rendszeresen költ 1 pár bíbic (*Vanellus vanellus*): Vizesebb években alkalmi költőfaj sárszalonna (*Gallinago gallinago*): Csapadékosabb években a melyebben fekvő időszakos vízállásokon vonulási időszakban rendszeresen megjelenik. fekete rigó (*Turdus merula*): Rendszeres költőfaj; állandó; évente 1-2 pár költ a területen fülemüle (*Luscinia megarhynchos*): Rendszeres költőfaj; vonuló; évente 1-2 pár költ a területen cigány csuk (*Saxicola torquata*): Rendszeres költőfaj; vonuló; évente 1-2 pár költ a területen barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): Rendszeres költőfaj; vonuló; évente 1-2 pár költ a területen kisposzáta (*Sylvia curruca*): Rendszeresen megfigyelhető a területen, vonuló; 1-2 pár feltételezhetően minden évben költ a területen. mezei poszáta (*Sylvia communis*): Rendszeresen megfigyelhető a területen, vonuló; 1-2 pár feltételezhetően minden évben költ a területen. énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*): Rendszeres költőfaj, vonuló; évente 2-3 pár költ a területen tengelic (*Carduelis carduelis*): Rendszeresen megfigyelhető a területen, állandó; a védett részen valószínűleg nem költ, csak a környező fás területeken. zöldike (*Carduelis chloris*): Rendszeresen megfigyelhető a területen, állandó; a védett részen valószínűleg nem költ, csak a környező fás területeken. nagy őrgébics (*Lanius excubitor*): A területen rendszeresen áttelel 1 példány. A város budai oldalának egyetlen rendszeres nagy őrgébics-telelőhelye a szikes rét. tövisszúró gébics (*Lanius collurio*): Rendszeres költőfaj; vonuló; évente 1-2 pár költ a területen sárgarigó (*Oriolus oriolus*): Rendszeresen előfordul a területen tavasztól őszig; feltételezhető, hogy a védett rész északi felén található nyaras foltban rendszeresen fészkel

5. Egyéb észrevétel

44.7 hektár (447 343 m²); 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet alapján Érdemes és szükséges lenne a tőle keletre fekvő gyepek védettség alá helyezése, mely mind a felszíni értékek, mind a felszín alatti vízbázis védelmének megerősítése miatt indokolt.